

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

جامعه المصطفیٰ العالی

مدرسه عالی امام خمینی (ره)

پایان نامه کارشناسی ارشد

رشته علوم قرآن و حدیث

گرایش تفسیر و علوم قرآن

عنوان:

واژگان دخیل در قرآن و نقد آرای مستشرقان

استاد راهنما:

عزتمآب جناب دکتر سید محمود طیب حسینی (دشتی) (دام عزه)

استاد مشاور:

حجت الاسلام و المسلمین آقای دکتر سید رضا مؤدب (دام عزه)

دانش پژوه:

شجاعت علی جوادی هندی

شهریور ۱۳۸۷

جامعة المصطفى العالمية مسؤول عقائدي كه نویسنده در این پایان نامه اظهار کرده
است، نمی باشد.

هر نوع استفاده از این اثر با ذکر منبع بلامانع می باشد.

تقدیم:

به پیشگاه مقدّس پیامبر اکرم (ص) که وجود پاک و مطهّر آن حضرت توان تحمل این وحی آسمانی سرشار از معارف الهی را داشت که کوه، توان برداشت آن را ندارد و از هنگام نزول آن تا رحلت خود در تبلیغ این پیام آسمانی مورد هجوم دشمنان و مخالفان بود با این همه موانع تلاش کرد تا بشریّت را از لجن زارهای گمراهی بیرون کشیده به راه سعادت ابدی هدایت کند.

و به روح پاک نخست معلّم قرآن، پاسدار رسالت، محسن انسانیت، رهرو حق و حقیقت، شهید عدالت که در محراب مسجد کوفه در حال آغشته به خون فرقتش با فریاد «فزت و ربّ الکعبة» چهره زشت نفاق را آشکار ساخت و مظلومیت پیروان حق و حقیقت را برای همیشه در تاریخ ثبت نمود.

و به بی بی دو عالم، اولین مدافع حریم ولایت حضرت زهراى اطهر (س) و اولاد طاهرینش که در حقیقت حاملان و محافظان قرآن هستند و در تبلیغ آن از ملامت ملامت کنندگان هراسی نداشتند.

سپاس و تقدیر:

حمد و سپاس مخصوص ذات الهی که بنده حقیر را در تهیه و تدوین این رساله توفیق داد و موانع را از سر راه برداشت.

از همه عزیزانی که بنده را در تحقیق و فراهم آوردن این رساله یاری و راهنمایی نمودند و با مشورتهای سازنده و مفید بهره مند ساختند به ویژه استاد راهنما دکتر السید محمود طیب حسینی دشتی (زید عزّه) و استاد مشاور حجت الاسلام و المسلمین دکتر السید رضا مؤدب (زید شرفه) که با کمک این دو بزرگواران و عزیزان توانستم این رساله را به اتمام برسانم.

و همچنین از مدیر محترم مدرسه عالی امام خمینی (ره) فضیلت مآب عالی جناب حجت الاسلام و المسلمین السید سجاد هاشمیان (دامت برکاته) که تهیه این رساله رهین الطاف کریمانه و زحمات دلسوزانه ایشان می باشد. و نیز از مسئولین کتابخانه مدرسه عالی امام خمینی (ره) جهت تهیه و فراهم آوردن منابع و مآخذ از صمیم قلب سپاسگذارم و توفیق روز افزون و سلامتی این عزیزان را از خداوند متعال مسئلت می نمایم.

چکیده:

رساله حاضر تحت عنوان واژگان دخیل در قرآن و نقد آرای مستشرقان می باشد که شامل یک مقدمه و دو بخش می باشد و هر یک بخش مشتمل بر سه فصل است و در آخر یک خاتمه و نتیجه گیری.

پس از فصل اول از بخش اول که به کلیات موضوع اختصاص یافته است در فصل دوم پیرامون تاریخچه استشراق و انگیزه های آن، مفهوم استشراق و فعالیتهای مستشرقان بحث شده است و در فصل سوم این بخش، مراد از زبان، زبان قوم، زبان قرآن، تأثیر متقابل زبانها، علل وامگیری زبانها و راه های نفوذ آن بررسی شده است.

اما فصل اول از بخش دوم، به طرح دیدگاه های مختلف درباره وقوع معرّبات در قرآن مجید و معرفی طرفداران آن با بیان ادله شان و نقد و بررسی ادله آنان اختصاص یافته است.

در فصل دوم از بخش یاد شده، جدول های متعددی از واژگان دخیل در قرآن از نظر دانشمندان مسلمان و غیر آن با بیان مفترقات و مشترقات از واژگان دخیل میان آنان آمده است و بالاخره در فصل سوم از همان بخش دیدگاه های برخی از مستشرقان پیرامون تعدادی از واژگان دخیل بر اساس کتاب واژه های دخیل در قرآن مجید نوشته آرتور جفری مطرح و آرای آنان با استناد به اقوال اهل لغت مقایسه و مورد نقد و ارزیابی قرار گرفته است.

معرّبات قرآن یکی از شاخه های مفردات الفاظ می باشد که پیرامون واژه های اجنبی و بیگانه در قرآن بحث می کند.

کنجکاوی درباره معرّبات قرآن پس از رحلت پیامبر اکرم (ص) توسط ترجمات القرآن، حبر الأمة صحابی جلیل القدر عبدالله بن عباس (ع) و عبدالله بن مسعود و . . . شروع شده هر چند در این باره تألیفاتی مستقل قبل از قرن دهم وجود نداشته و نخستین کسی که در این امر گام نهاده جلال الدین سیوطی بوده است او توانسته با استفاده از کتابهای تفسیر، قراءات، علوم قرآن، حدیث، معرّب، لغات القرآن و فقه اللغة، در حد توان معرّبات قرآن را بصورت کتاب جمع آوری کند.

جفری در کتاب خویش ۳۲۲ واژه دخیل در قرآن را معرفی نموده است که این تعداد خیلی بیشتر از آن است که دانشمندان مسلمان به آن پرداخته اند بانگاه اجمالی به این واژه ها معلوم می گردد که نزدیک سه چهارم از آنها واژگانی هستند که دراز زمانی پیش از اسلام وارد زبان عربی شده بصورت واژه های عادی و بومی در آمده اند و برای هفتاد و اندی واژه باقی مانده متأسفانه مدرک کتبی که دال بر کاربرد در زمان جاهلی باشد در دست نیست اما احتمال می رود این واژه ها در گفتار مردم رائج و متداول بوده سپس به قرآن راه یافته است. او در تبیین واژه ها، آرای مستشرقان را در پیش گرفته است.

دیدگاه متعدد درباره معربّات در قرآن در واقع به دو دیدگاه مخالفان و موافقان بر می گردد.

مفاهیم واژگانی کلیدی:

۱- لغات جمع لغة: عبارت است از صدا های ک هر قوم بوسیله آن اغراض خویش را بیان داشته به هدفش می رسد.

۲- معربّ و دخیل: عبارت است از واژگان بیگانه ای که اعراب طبق قواعد زبان عربی در آن تصرف کردند که تعدادی از آن رنگ و بوی عربیت را به خود گرفتند و تعدادی دیگر بدون تغییر بر اصل خود باقی ماندند.

۳- قرآن: (یعنی خوانده شده) کتابی است که از جانب خداوند توسط جبرئیل بر پیامبر اکرم (ص) برا هدایت بشر نازل شده است.

۴- نقد: (یعنی جدا ساختن خوب از بد) تمییز و نظر کردن به اشیاء جهت شناخت عیوب و محاسن و اعمال رأی و نظر خویش درباره آن.

۵- استشراق: عبارت است از مجموعه تلاشهای علمی غریبان برای شناسایی و شناساندن تمام ویژگیهای مشرق زمین در تمام حوزه های اجتماعی، سیاسی، فرهنگ، ملی، مذهبی و . . .

فهرست مطالب:

.....	۱	مقدمه
.....	۵	تبیین موضوع:
.....	۵	اهمیت و ضرورت تحقیق:
.....	۶	اهداف و انگیزه های انتخاب موضوع:
.....	۷	پیشینه تحقیق:
.....	۸	سوالات تحقیق:
.....	۹	فرضیه های تحقیق:
.....	۹	روش تحقیق:
.....	۹	مشکلات و محدودیتهای تحقیق:

بخش اول: کلیات

فصل اول:

ضرورت واژه شناسی و تعریف آن آغاز کنجاوی در شناخت مفردات و معرّبات، مفاهیم واژگان کلیدی

.....	۱۳	ضرورت و اهمیت واژه شناسی:
.....	۱۴	تعریف علم مفردات یا واژه شناسی:
.....	۱۴	شاخه های علم مفردات:
.....	۱۵	آغاز کنجاوی در شناخت واژه های قرآن:
.....	۱۷	پیشگامان در تبیین واژگان دخیل در قرآن:
.....	۱۹	پیشگامان در تبیین و تألیف معرّبات در لغت و در قرآن
.....	۲۰	الف) معرّبات در لغت:
.....	۲۲	ب) معرّبات در قرآن:
.....	۲۳	بررسی مفاهیم واژگان کلیدی

- ۲۳..... مفهوم لغات اقوال دانشمندان:
- ۲۵..... مفهوم واژه های معرب و دخیل اقوال دانشمندان:
- ۲۵..... الف) فرق میان معرب و دخیل:
- ۲۶..... ب) معیارهای شناخت واژگان بیگانه در زبان عربی:
- ۲۷..... ج) رابطه دانش معربات و واژگان شناسی:
- ۲۸..... مفهوم واژه قرآن:
- ۲۹..... مفهوم واژه نقد اقوال دانشمندان:

فصل دوم:

بحثی درباره استشراق و فعالیت‌های مستشرقان

- ۳۴..... تاریخچه استشراق:
- ۳۵..... انگیزه های استشراق:
- ۳۶..... بحث لغوی و اصطلاحی استشراق:
- ۳۶..... الف) استشراق در لغت:
- ۳۶..... ب) مفهوم استشراق
- ۳۷..... ج) استشراق در اصطلاح دانشمندان:
- ۳۹..... د) استشراق به معنای عام و خاص و تعریف برگزیده:
- ۳۹..... فعالیت‌های شرق شناسان درباره قرآن در تقسیم کلی:
- ۴۰..... الف) مطالعاتی پیرامون معارف قرآن:
- ۴۱..... ب) مطالعات موضوعی:
- ۴۲..... ج) مطالعات تطبیقی:
- ۴۲..... د) فهرست نگاری:
- ۴۲..... هـ) مطالعه پیرامون الفاظ و مفردات قرآن:
- ۴۳..... و) مطالعات علوم قرآنی:

۴۳..... (ز) برخی آثار دیگر از مستشرقان:

فصل سوم:

تأثیر متقابل زبانها در یکدیگر و زمینه های وامگیری

۴۸..... مدخل:

۴۸..... زبان چیست؟

۴۹..... الف) زبان در لغت:

۴۹..... ب) زبان در اصطلاح:

۵۰..... زبان قوم چیست؟

۵۰..... دیدگاه ها در خصوص قرآن و زبان قوم:

۵۳..... زبان قرآن از زبان قرآن:

۵۴..... تأثیر پذیری زبانها از یکدیگر:

۵۵..... وام گیری زبانها و آثار آن:

۵۷..... نفوذ واژه های بیگانه به زبانهای غیر عربی:

۵۷..... تأثیر پذیری زبان عرب قبل از اسلام (دو دیدگاه)

۶۱..... تأثیر پذیری لغت عرب بعد از اسلام:

۶۲..... انگیزه های وام گیری زبانها:

۶۲..... الف: انگیزه های بیرونی (خارجی):

۶۲..... 1- نیاز:

۶۳..... 2- اعتبار:

۶۴..... 3- هم رنگ شدن:

۶۴..... 4- روابط تجاری و اقتصادی و سیاسی:

۶۵..... ب) انگیزه های درونی:

۶۵..... 1- کم بسامد بودن واژه ها:

- ۶۶ 2- هم آوایی واژگان یا اشتراک لفظی: ۶۶
- ۶۶ 3- عدم قدرت توصیفی و بیانی در واژگان: ۶۶
- ۶۷ نفوذ کشورها در شبه جزیره زمینه ساز وام گیری عرب از غیر عرب: ۶۷
- ۷۰ زمین‌های وام گیری عرب از غیر عرب: ۷۰
- ۷۰ الف: روابط اهل مکه با کشورها ۷۰
- ۷۰ ۱- روابط تجاری و سیاسی اهل مکه (قریش) با یمن: ۷۰
- ۷۱ ۲- روابط اهل مکه با حبشه: ۷۱
- ۷۳ ۳- روابط اهل مکه با هند: ۷۳
- ۷۳ ۴- روابط اهل مکه با ایران: ۷۳
- ۷۴ ۵- روابط اهل مکه با شام: ۷۴
- ۷۶ ۶- روابط اهل مکه با مصر: ۷۶
- ۷۶ ب) بازارهای اطراف شبه جزیره: ۷۶
- ۷۷ ج) هیئت‌های دینی (مسیحی و یهودی): ۷۷
- ۷۷ الف) مسیحیت: ۷۷
- ۷۷ ۱- تجارت: ۷۷
- ۷۸ ۲- هیئت‌های تبلیغی مسیحی (تبشیری): ۷۸
- ۷۸ ۳- شکنجه‌های کلیسا: ۷۸
- ۷۹ ۴- برخی از آثار مسیحیت: ۷۹
- ۸۰ ب) یهودیت: ۸۰

بخش دوم: واژگان دخیل در قرآن و نقد آرای
مستشرقان

فصل اول:

دیدگاه‌های مختلف در مورد وقوع واژگان بیگانه در قرآن

- ۸۷ مبحث اول: ۸۷
- ۸۷ دیدگاه اول: دیدگاه مخالفان ۸۷

گفتار اول:	۸۷
گفتار دوم:	۸۹
گفتار سوم:	۹۳
مبحث دوم:	۹۷
دیدگاه دوم: دیدگاه توارد لغتین (دو لغت)	۹۷
گفتار اول:	۹۷
گفتار دوم:	۹۸
گفتار سوم:	۹۸
مبحث سوم:	۹۹
دیدگاه دوم: دیدگاه توارد لغتین	۹۹
گفتار دوم:	۱۰۰
مبحث چهارم:	۱۰۲
دیدگاه چهارم: دیدگاه جمع و میانه	۱۰۲
مبحث پنجم:	۱۰۴
دیدگاه برگزیده و قول مختار:	۱۰۴

فصل دوم:

فهرست واژگان دخیل در قرآن و جداول آن

جدول شماره ۱: واژگان دخیل در قرآن بر اساس فقه اللغه ثعالبی	۱۰۸
جدول شماره ۲: واژگان دخیل در قرآن بر اساس البرهان زرکشی	۱۰۹
جدول شماره ۳: واژگان دخیل در قرآن بر اساس المعرب جوالیقی	۱۱۱
جدول شماره ۴: منفردات سیوطی نسبت به آرتور جفری بر اساس ترتیب حروف الفباء	۱۱۳
جدول شماره ۵: منفردات آرتور جفری نسبت به دانشمندان مسلمان	۱۱۷

- جدول شماره ۶: تقسیم بندی واژگان دخیل در قرآن بر اساس زبان از نظر سیوطی ۱۲۶
- الف: زبان حبشی: ۱۲۶
- ب: زبان فارسی ۱۲۷
- ج: زبان رومی: ۱۲۸
- د: زبان هندی ۱۲۸
- ه: زبان سریانی ۱۲۹
- و: زبان عبری، عبرانی ۱۳۰
- ز: زبان نبطی ۱۳۱
- ح: زبان ترکی ۱۳۱
- ط: زبان قبطی ۱۳۲
- ک: زبان زنگی / زنجی ۱۳۲
- ل: زبان بربری ۱۳۲
- جدول شماره ۷: واژگان دخیل در قرآن طبق آراء دانشمندان اسلامی و آرتور جفری با تفکیک زبان ۱۳۳
- جدول شماره ۸: مفترقات دانشمندان مسلمان را آرتور جفری ۱۶۸
- جدول شماره ۹: مشترکات دانشمندان مسلمان با آرتور جفری ۱۷۲
- واژه های معرب در قالب ابیات منظوم عربی ۱۷۸

فصل سوم:

آرای مستشرقان درباره «۲۰» واژه قرآن و نقد و بررسی آن

- ❖ واژه ۱: أجر (أ ج ر) ۱۸۱
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۱۸۱
- ❖ واژه ۲: اساطیر (س ط ر) ۱۸۴
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۱۸۴
- ❖ واژه ۳: أسلم (س ل م) ۱۸۸

- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۱۸۸.....
- ❖ واژه ۴: بارک (ب ر ک) ۱۹۳
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۱۹۳.....
- ❖ واژه ۵: برء (ب ر ء/ی) ۱۹۶
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۱۹۶.....
- ❖ واژه ۶: برهان (ب ر ه) ۲۰۱
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۰۱.....
- ❖ واژه ۷: تاب (ت و ب) ۲۰۴
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۰۴.....
- ❖ واژه ۸: تُبَع (ت ب ع) ۲۰۷
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۰۷.....
- ❖ واژه ۹: تجلی (ج ل و/ی) ۲۱۱
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۱۱.....
- ❖ واژه ۱۰: توّاب (ت و ب) ۲۱۵
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۱۵.....
- ❖ واژه ۱۱: جُبّ (ج ب ب) ۲۱۶
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۱۶.....
- ❖ واژه ۱۲: جیین (ج ب ن) ۲۲۰
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۲۰.....
- ❖ واژه ۱۳: جلایب (ج ل ب) ۲۲۳
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۲۳.....

- ❖ واژه ۱۴: حبل (ح ب ل) ۲۲۷
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۲۷
- ❖ واژه ۱۵: حزب (ح ز ب) ۲۳۰
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۳۰
- ❖ واژه ۱۶: حصد (ح ص د) ۲۳۴
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۳۴
- ❖ واژه ۱۷: خاتم (خ ت م) ۲۳۸
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۳۸
- واژه ۱۸: حَطِي (خ ط و) ۲۴۱
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۴۱
- ❖ واژه ۱۹: ذکي (ذ ک و) ۲۴۵
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۴۵
- ❖ واژه ۲۰: شرک (ش ر ک) ۲۵۰
- آراء مستشرقان، نقد آراء، اقوال اهل لغت و بررسی معنای درست واژه: ۲۵۰
- خلاصه و نتیجه گیری ۲۵۶
- منابع و مأخذ: ۲۶۲

مقدمه:

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمٌ... همانا این قرآن به روشی که استوارترین روشها است هدایت می کند. قرآن کتاب الهی است که از طرف خداوند متعال و بواسطه جبریل امین بر پیامبر گرامی اسلام (ص) وحی شده تا آن حضرت بوسیله آن مردم را به راه راست و کمال انسانیت دعوت کند چنان که آن حضرت نیز با ایثار و مجاهدت های وصف ناپذیر برای نیل به این مقصود، بیست و سه سال کوشید که ده سال آن در جنگ با مخالفان این کتاب آسمانی گذشت آنان هر ممکن تلاش داشتند کتاب نجات بخش را از صفحه هستی محو کنند و از این طریق به اهداف شوم شان برسند «يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَنْ يُتِمَّ نُورَهُ وَ لَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ»^۱

آنها می خواهند نور خدا (کتاب) را با دهان خود خاموش کنند ولی خدا جز این نمی خواهد که نور خود را کامل کند هر چند کافران ناخوشنود باشند. آنان نمی توانند و هرگز نمی توانند به این قرآن آسیبی برسانند زیرا خداوند متعال نگهدار آن است «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ»^۲ هنگامیکه آنان به اهداف نرسیدند از راه دیگر وارد شدند و شاخصانه تحریف را درست کردند و همانند کتابهای پیشین می خواستند در آن نیز تحریف ایجاد کنند و این امر چگونه ممکن است که خداوند عهده دار حفاظت آن باشد و باطل در آن راه پیدا کند؟ هرگز! «لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ»^۳

قرآن کتابی برای هدایت تمام بشریت است و هر کس بر خوان پر نعمت آن بنشیند بی گمان بهره مند خواهد شد از این رو به ویژه بر مسلمانان واجب است که به این کتاب الهی توجهی خاص مبذول داشته، انس با آن را سرلوحه زندگی خود قرار دهند و در آیات آن تدبّر کنند تا بتوانند با نور هدایت آن، فرا راه زندگی خود را روشن سازند و از انحراف سازی توسط دشمنان بدور باشند چرا که آنان در هر زمان با چهره های مختلف برای دور ساختن

^۱- توبه / ۳۲

^۲- حجر / ۹

^۳- فصلت / ۴۲

مسلمانان از قرآن و معارف آن ترفند های خیلی خطرناک را در پیش گرفته اند و یکی از ترفندهای آنان ایجاد تفکر تاثیر پذیری قرآن از ادیان کهن بویژه یهودیت و مسیحیت در الفاظ و مفاهیم حتی در آیات می باشد و برای القای این تفکر در اذهان مسلمانان خصوصاً دانشجویان، کتابهای از قبیل واژگان دخیل در قرآن تألیف مستشرق آمریکایی آرتور جفری پدید آمده است. لذا ما باید در برابر این ترفند ها هوشیار و استوار باشیم و از نفوذ این چنین میکروبهای خطرناک و . . . به جامعه اسلامی جلوگیری کنیم و شاید فصل آخر این رساله در راستای ردّ این چنین تفکر باشد. چنان که از موضوع رساله ظاهر می شود.

همانطور که مستحضر هستید این رساله با موضوع: واژگان دخیل در قرآن و نقد آرای مستشرقان در طی دو بخش و شش فصل نوشته شده است و آن عبارت است از:

بخش اول: کلیات

فصل اول: ضرورت واژه شناسی و تعریف آن، آغاز کنجکاوی در شناخت مفردات و معربات، مفاهیم واژگان کلیدی.

فصل دوم: بخشی درباره استشراق و فعالیتهای مستشرقان.

فصل سوم: تاثیر متقابل زبانها در یک دیگر و زمینه های وامگیری مراد از زبان، زبان قوم، زبان قرآن، تاثیر پذیری زبان، پدیده وامگیری زبانها، علل و راههای وامگیری . . .

بخش دوم:

فصل اول: طرح دیدگاه های مختلف درباره وقوع معربات در قرآن با معرفی طرفداران و ادله شان همراه نقد و بررسی.

فصل دوم: ارائه لیست واژگان دخیل در قرآن از نظر دانشمندان اسلامی و غیر اسلامی با معرفی زبان واژگان در قالب جدول.

فصل سوم: طرح دیدگاههای برخی از مستشرقان درباره واژگان دخیل در قرآن و نقد آن با ارائه اقوال لغت شناسان اسلامی.

در تهیه این رساله (بویژه فصل دوم و سوم بخش دوم که روح رساله می باشد) از منابع مختلف و گوناگون استفاده شده است و در فراهم آوردن واژگان بیگانه منابع و مآخذ را می توان سه دسته تقسیم کرد .

گروه اول : منابعی که متعلق به جلال الدین سیوطی می باشد مانند المهدّب ، المتوکّلی ، الاتقان ، معترک الاقرآن و . . . از میان این کتابها مهدّب رساله ای است که به اعتراف خود سیوطی در الاتقان نوع ۳۸ اولین بار پیرامون معرّبات قرآن نوشته شده است.

گروه دوم: منابعی که سیوطی از آنها استفاده کرده است مانند ، فنون الافنان ابن جوزی ، المحتسب ابن جنی، البرهان شنیدله، لغات القرآن ابوالقاسم ، کتاب الزینة ابو حاتم رازی لغوی فقه اللغه ثعالبی ، و الصاحبی ابن فارس و البرهان زرشکی، و بیش از همه المعرب جوالیقی.

گروه سوم: منابعی است که پس از سیوطی یعنی از قرن دهم هجری به بعد به وجود آمده است . مانند : شفاء الغلیل فیما فی کلام العرب من الدخیل ، تألیف شهاب الدین احمد خفاجی، الالفاظ الفارسیة المعرّبة . تألیف : ادی شیر کلدانی آثوری، که وی علاوه بر واژه های معرب فارسی واژه های ترکی ، دری، آرامی ، عبرانی، یونانی، لاتینی، سانسکریت، حبشی، و اروپایی را نیز آورده است.

منبع دیگر که در فصل دوم و سوم از بخش دوم بسیار مورد استفاده قرار گرفت کتاب واژه های دخیل در قرآن مجید تألیف مستشرق آمریکایی آرتور جفری (ترجمه دکتر فریدون بدره ای) است مترجم ، مقدمه سودمندی در حدود ۳۰ صفحه بر کتاب افزوده است وانگهی خود مؤلف علاوه بر مقدمه ۴۰ صفحه ای پاورقی های آورده که ارزش کتاب را دو برابر کرده است. مؤلف در تألیف این کتاب علاوه بر منابع اسلامی از منابع خاورشناسان غربی حداکثر استفاده را برده است و اما تعصّب افراطی نسبت به فرهنگ غرب و یونان از خودشان نشان داده است و چون بخاطر مسیحی بودن اعتقاد به وحیانی بودن قرآن ندارد بر این باور است که قرآن تحت تأثیر تورات و انجیل که به زبانهای عبرانی و سریانی بوده است. شکل گرفته و لذا ریشه بسیاری از واژه های قرآنی را که در عربی و حتی در شعر جاهلی وجود دارد سریانی یا

عبرانی دانسته است و در موارد متعدد از ریشه یابی دقیق و قطعی واژه دچار تردید و تناقض گویی شده و سرانجام می گوید: صحّت و سقّم آن را به آینده باید موکول کرد.

و منع دیگر الدخیل فی الفارسیة و العربیة و ترکیة تألیف: دکتر ابراهیم السامرایبی می باشد.

و با توجه به اینکه نگارنده این رساله تسلط به زبان انگلیسی و فرانسوی و . . . ندارد و همین کتاب آرتور جفری (ترجمه دکتر فریدون بدره ای) را برای اطلاع بر آرای مستشرقان پیرامون واژگان دخیل در قرآن منبع قرار داده به نقد و بررسی آرای آنان پرداخته است. و در حد توان تلاش داشته تا بدین وسیله خدمتی کوچک در ساحت قرآن مجید کرده باشد گر قبول افتد زهی عزّ و شرف.

از درگاه خداوند ایزد منان التماس داریم ما را از پیروان راستین و مدافعان واقعی از حریم قرآن کریم و حاملان اصلی آن قرار دهد. آمین رب العالمین.

و ما توفیقی إلاً بالله العلیّ العظیم

۵ رمضان المبارک ۱۴۲۹ هـ ق

۱۶ شهریور ۱۳۸۷ ش روز شنبه

تبیین موضوع:

خاور شناسان درباره معارف قرآن و تاریخ و علوم قرآن مطالعات و بررسی های مختلفی انجام داده، آرای خاصی در هر یک از این ابواب مطرح، نموده اند و یکی از معروف ترین مطالعات و ملاحظات آنان دربارهٔ معرّبات قرآن می باشد. آنان با انجام اینگونه تحقیقات می خواهند قرآن را از جهت لفظی، معنوی و محتوایی و... کتابی معرفی کنند که آموزه ها و مفهوم هایش یا بر گرفته شده از کتابهای ادیان کهن مانند یهودیت و مسیحیت است یا ساخته و پرداخته از طرف خود پیامبر اکرم (ص) است. برخی از آنان تا اینجا گفته اند قرآن علاوه بر تأثیر پذیری در مورد الفاظ از کتابهای یهودی و مسیحی بعضی از آیات را نیز بطور کامل از آنها اخذ نموده است مثل آیه تزکیه حیوانات در سوره مائده ۳/ بنابر این نگارندهٔ این رساله در صدد نقد و بررسی ادعاهای مستشرقان در این زمینه می باشد تا در این موضوع به آنان پاسخ داده شود.

اهمیت و ضرورت تحقیق:

از آنجا که قرآن مجید یک کتاب و حیانی سر نوشت ساز و منبع مهم در میان تمام مسلمانان (اعم از شیعه و سنی) به شمار می رود پژوهش در زمینه بر طرف کردن شبهات و ادعاهای شرق شناسان دربارهٔ قرآن مجید یک امر خطیر است اگر در این زمینه کوتاهی شود مخالفان قرآن و اسلام به اهدافشان می رسند و این حقیقت نباید فراموش شود که آنان از همان آغاز نزول قرآن تلاش می کنند بین ارتباط خدا با بندگانش فاصله بیاندازند و این کتاب را ساخته و پرداختهٔ ذهن پیامبر گرامی (ص) در جهان معرفی کنند و مسلمانها را از این طریق از خدا و پیامبر (ص) و راه نجات و سعادت ابدی و... دور سازند.

با توجه به حرکات و دسیسه کاریهایشان در ساحت مقدّس قرآن مجید بر هر مسلمان به ویژه دانشمندان اسلام واجب است از حریم قرآن دفاع کنند علی الخصوص در قرن حاضر که قرن ارتباطات نامیده می شود.